

คำถามพ้อยเกี่ยวกับการจัดส่วนราชการในภูมิภาค ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2569

ขอบเขตและหน่วยงานที่ต้องดำเนินการ

Q1: ส่วนราชการใดต้องดำเนินการตามแนวทางการทบทวนการจัดส่วนราชการในภูมิภาคตามมติคณะรัฐมนตรีครั้งนี้ ?

คำตอบ

ส่วนราชการที่มี “ส่วนกลางในภูมิภาค” หรือ “ราชการส่วนภูมิภาค” หรือมีทั้งสองประเภท ที่ปรากฏในกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ

Q2: หากกรมไม่มีส่วนกลางในภูมิภาคหรือราชการส่วนภูมิภาค ต้องจัดทำข้อเสนอหรือแผนเปลี่ยนผ่านหรือไม่?

คำตอบ

กรณีส่วนราชการที่ **ไม่มีส่วนกลางในภูมิภาคหรือราชการส่วนภูมิภาค** ไม่ต้องจัดทำข้อเสนอการจัดส่วนราชการในภูมิภาคตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2569

Q3: “ส่วนกลางในภูมิภาค” หมายถึงอะไร ?

คำตอบ

“ส่วนกลางในภูมิภาค” หมายถึง หน่วยงานที่เป็นราชการส่วนกลางที่ปรากฏในกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการที่ไปตั้งในพื้นที่ โดยการบังคับบัญชาขึ้นตรงต่อหัวหน้าส่วนราชการระดับกรม

Q4: การจัดราชการในส่วนภูมิภาค นับหน่วยงานในการพิจารณาถึงระดับใด เฉพาะระดับสำนัก/กองหรือไม่ หรือนับหน่วยงานได้สำนัก/กองด้วยหรือไม่ ?

คำตอบ

การดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2569 ส่วนราชการที่มีส่วนกลางในภูมิภาคและ/หรือ ราชการส่วนภูมิภาค ต้องวิเคราะห์ภารกิจของส่วนราชการในภูมิภาค โดยพิจารณาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมดกับการปฏิบัติการกิจในพื้นที่ในระดับกองที่ปรากฏในกฎกระทรวง

หลักการทบทวนภารกิจและรูปแบบการจัดส่วนราชการ

Q5: หลักเกณฑ์และแนวทางในการพิจารณาและวิเคราะห์ความจำเป็นของภารกิจในพื้นที่มีอะไรบ้าง ?

คำตอบ

1. การวิเคราะห์ความจำเป็นของภารกิจในพื้นที่เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2569 โดยมีแนวทางประกอบการวิเคราะห์ ดังนี้

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ และทบทวนความจำเป็นของภารกิจในพื้นที่ ให้ส่วนราชการวิเคราะห์บทบาท ภารกิจ เพื่อทบทวนความจำเป็นของภารกิจ และความจำเป็นในการดำเนินการกิจในพื้นที่ของส่วนราชการตามแนวทางประกอบการวิเคราะห์ที่เกี่ยวข้อง เช่น ที่มาของภารกิจ ผลผลิตหรือผลลัพธ์ที่ส่งมอบให้ผู้รับบริการ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำข้อเสนอและแผนเปลี่ยนผ่าน (Transition Plan) ของส่วนราชการต่อไป

ส่วนที่ 2 การจัดทำข้อเสนอและแผนเปลี่ยนผ่านเพื่อทบทวนภารกิจของส่วนราชการในภูมิภาค ให้ส่วนราชการจัดทำข้อเสนอและแผนเปลี่ยนผ่านเพื่อทบทวนการจัดส่วนราชการในภูมิภาค ประกอบด้วยการจัดทำรายละเอียดข้อเสนอ และแผนการเปลี่ยนผ่าน (Transition Plan) 2 ระยะ อย่างน้อยประกอบด้วยรายละเอียด 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการปรับบทบาทภารกิจ/การปรับปรุงโครงสร้าง 2) ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพ 3) ด้านบุคลากรและอัตรากำลัง และ 4) ด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง (ถ้ามี เช่น สิ่งที่ต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามข้อเสนอ) พร้อมระบุกรอบระยะเวลา และเป้าหมายการดำเนินการในแต่ละด้าน รวมทั้งระบุภาพรวมผลที่คาดว่าจะได้รับเมื่อสิ้นสุดแผนระยะที่ 2 ทั้งนี้ การจัดทำข้อเสนอของส่วนราชการต้องไม่มีการเพิ่มหน่วยงาน

ส่วนที่ 3 ภาคผนวก ส่วนราชการจัดทำสถานะส่วนราชการในภูมิภาคของกรมในปัจจุบัน โดยระบุข้อมูลส่วนราชการในภูมิภาคทั้งหน่วยงานที่ปรากฏ และไม่ปรากฏในกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ ตามแบบฟอร์มข้อมูลสถานะส่วนราชการ

เมื่อทบทวนแล้ว หากยังมีความจำเป็นต้องดำเนินการในพื้นที่และจำเป็นต้องมีหน่วยงานในพื้นที่ ให้ส่วนราชการจัดทำข้อเสนอให้สอดคล้องกับแนวทางตามมติ ครม. วันที่ 11 สิงหาคม 2569 โดยกรณี ส่วนกลางในภูมิภาค ให้จัดทำข้อเสนอเพื่อปรับเปลี่ยนเป็น ราชการส่วนภูมิภาค และกรณี ราชการส่วนภูมิภาค ให้จัดทำข้อเสนอการรวมหน่วยงานในสังกัดกระทรวงที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ตามหลัก One Roof

Q6: หากภารกิจยังมีความจำเป็นในพื้นที่ สามารถยืนยันการคงสถานะเป็น “ส่วนกลางในภูมิภาค” ได้หรือไม่ ?

คำตอบ

ไม่สามารถคงสถานะการเป็นส่วนกลางในภูมิภาคได้ เนื่องจากมติ ครม. กำหนดให้ส่วนราชการที่มีส่วนกลางในภูมิภาค ยุติการจัดตั้งหน่วยงานส่วนกลางในภูมิภาคเพิ่มขึ้นใหม่ และทบทวนความจำเป็นในการคงอยู่ของหน่วยงานที่มีอยู่ในปัจจุบัน ทั้งนี้ หากทบทวนแล้วพบว่ายังมีความจำเป็นต้องคงอยู่ในพื้นที่ ให้จัดทำข้อเสนอการปรับเปลี่ยนจากส่วนกลางในภูมิภาคเป็นราชการส่วนภูมิภาค รวมทั้งปรับเป็นราชการส่วนภูมิภาคที่รวมหน่วยงานในสังกัดกระทรวงที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ไปอยู่ภายใต้ส่วนราชการเดียว (One Roof) หรือปรับเป็นราชการส่วนภูมิภาค (One Roof) รูปแบบใหม่ (ส่วนราชการจัดทำข้อเสนอตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับภารกิจ ตามมติ ครม. วันที่ 11 สิงหาคม 2569)

การจัดทำข้อเสนอตามหลัก One Roof

Q7: One Roof คืออะไร มีวัตถุประสงค์อย่างไร และเมื่อปรับเป็น One Roof แล้ว หน่วยงานต้องขึ้นกับผู้ว่าราชการจังหวัดหรือไม่ ?

คำตอบ

One Roof คือรูปแบบการบูรณาการการจัดส่วนราชการในพื้นที่ของราชการส่วนภูมิภาค เพื่อให้การบริหารจัดการในพื้นที่มีเอกภาพ ลดความซ้ำซ้อน และใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงคุณภาพและความสะดวกในการเข้าถึงบริการของประชาชน ทั้งนี้ สามารถออกแบบกลไกและรูปแบบการทำงานได้ตามความเหมาะสมของภารกิจและพื้นที่ การปรับเป็น One Roof ไม่ได้หมายความว่าทุกหน่วยงานต้องใช้รูปแบบเดียวกัน เนื่องจากแต่ละส่วนราชการมีภารกิจหลักที่แตกต่างกัน ส่วนกรณีปรับสถานะเป็นราชการส่วนภูมิภาค กลไกการบังคับบัญชาจะเป็นไปตามมาตรา 54 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ที่กำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นหัวหน้าบังคับบัญชาบรรดาข้าราชการฝ่ายบริหาร ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในราชการส่วนภูมิภาคในเขตจังหวัด

Q8: การกิจเฉพาะทาง การกิจที่ต้องปฏิบัติงานตลอด 24 ชั่วโมง หรือการกิจที่ต้องระดมทรัพยากรข้ามจังหวัด สามารถใช้หลัก One Roof ได้หรือไม่ และควรออกแบบกลไกการทำงานอย่างไร ?

คำตอบ

สามารถออกแบบกลไกการทำงานภายใต้หลัก One Roof ให้เหมาะสมกับลักษณะการกิจได้ โดยต้องคำนึงถึงความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านของบุคลากร ความต่อเนื่อง และความพร้อมในการปฏิบัติงาน สำหรับการกิจที่ต้องมีความพร้อมในการปฏิบัติงานตลอด 24 ชั่วโมง เช่น การกิจด้านภัยพิบัติและการช่วยเหลือประชาชน ควรให้ความสำคัญกับการบูรณาการ ระบบบัญชาการ ศูนย์ปฏิบัติการ ข้อมูล และทรัพยากรร่วมกัน พร้อมทั้งคงความสามารถและความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านของแต่ละหน่วยงาน เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อเหตุการณ์ได้อย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง

กรณีการกิจที่ต้องระดมทรัพยากรหรือการสนับสนุนข้ามจังหวัด อาจกำหนดให้มีส่วนราชการภูมิภาคในลักษณะหัวหน้ากลุ่มการกิจในพื้นที่ ทำหน้าที่บริหารงานและทรัพยากรข้ามจังหวัด และควรพิจารณาปรับวิธีการทำงานและเพิ่มประสิทธิภาพ เช่น การถ่ายโอนการกิจ การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ และหากยังจำเป็นต้องดำเนินการเอง ให้จัดทำข้อเสนอภายใต้หลัก One Roof โดยออกแบบกลไกให้เหมาะสมกับการกิจ

Q9: กรณีราชการส่วนกลางในภูมิภาค (ศูนย์/เขต) เมื่อทบทวนการกิจแล้ว ยังมีการกิจที่จำเป็นต้องปฏิบัติงานในพื้นที่เกือบตลอดทั้งปี จึงมีความจำเป็นต้องมีเจ้าหน้าที่และสำนักงานตั้งในพื้นที่ควรมีแนวทางดำเนินการอย่างไร ?

คำตอบ

ส่วนราชการจัดทำข้อเสนอและแผนเปลี่ยนผ่านเพื่อเปลี่ยนสถานะเป็น “ราชการส่วนภูมิภาค” และกำหนดขอบเขตของการกิจ/การทำงานให้เหมาะสมได้ โดยนำหลักการของการจัดตั้งส่วนภูมิภาคแบบกลุ่มจังหวัดมาพิจารณาประกอบ โดยที่ส่วนภูมิภาคไม่จำเป็นต้องมีครบทั้ง 76 จังหวัด และจำนวนควรลดลงจาก “ศูนย์/เขต” เดิม พร้อมวิเคราะห์และทบทวนการกิจตามความจำเป็นและเหมาะสมเพื่อรองรับการกิจตามที่ส่วนราชการระบุว่า “จำเป็นต้องมีการกิจในพื้นที่และต้องมีสำนักงานอยู่ประจำในพื้นที่ตลอด”

กรอบเวลาและการจัดทำข้อเสนอ

Q10: ส่วนราชการต้องส่งข้อเสนอภายในเมื่อใด และหลังจากส่งข้อเสนอแล้ว ต้องดำเนินการปรับเปลี่ยนโครงสร้างหรือการกิจภายในระยะเวลาเท่าใด ?

คำตอบ

ส่วนราชการที่มีส่วนกลางในภูมิภาคหรือราชการส่วนภูมิภาค ต้องจัดทำข้อเสนอตามมติ ครม. วันที่ 11 สิงหาคม 2569 และ เสนอสำนักงาน ก.พ.ร. ภายใน 3 เดือนนับแต่วันที่คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบ (11 พฤศจิกายน 2569) โดยต้องดำเนินการจัดทำข้อเสนอในการปรับเปลี่ยนภายในระยะเวลา 1 ปี (Phase 1) และ 3 ปี (Phase 2)

Q11: สำนักงาน ก.พ.ร. จะกำหนดแนวทางหรือ Template ในการจัดทำข้อเสนออย่างไร และส่วนราชการต้องส่งข้อเสนอผ่านกระทรวงหรือส่งสำนักงาน ก.พ.ร. โดยตรง ?

คำตอบ

สำนักงาน ก.พ.ร. จะจัดทำ หนังสือแจ้งแนวทางและรายละเอียดการดำเนินการ ให้ส่วนราชการใช้ประกอบการวิเคราะห์การกิจ การจัดทำข้อเสนอ และแผนเปลี่ยนผ่าน ทั้งนี้ กรมจัดส่งข้อเสนอไปยัง สำนักงาน ก.พ.ร. โดยตรง และแจ้งสำนักงานปลัดกระทรวงทราบในคราวเดียวกัน โดยการวิเคราะห์ควรมีการประสานและพิจารณาในภาพรวมระดับกระทรวง เพื่อให้ข้อเสนอของหน่วยงานในกระทรวงมีความสอดคล้องกัน

การปรับโครงสร้างกองส่วนกลาง (Rearrange)

Q12 : หากภารกิจบางส่วนจำเป็นต้องอยู่ในพื้นที่และบางส่วนสามารถนำกลับมาดำเนินการที่ส่วนกลางได้ สามารถแยกภารกิจและปรับโครงสร้างด้วยวิธี Rearrange ได้หรือไม่ และดำเนินการได้เมื่อใด ?

คำตอบ

สามารถแยกวิเคราะห์ภารกิจตามลักษณะการดำเนินงานได้ และเมื่อวิเคราะห์ภารกิจและระบบงานใหม่แล้ว แล้วจึงพิจารณาปริมาณงานที่เหลืออยู่ของแต่ละกองเพื่อปรับโครงสร้างให้สอดคล้องกับภารกิจที่ปรับปรุงใหม่ โดยให้มีจำนวนกองส่วนกลางเท่าเดิม (ไม่นับรวมส่วนกลางในภูมิภาคที่ยกเลิกไป)

Q13: หากยุบหน่วยงานแล้วมีตำแหน่งเหลือสามารถนำไปจัดตั้งกองในกรมอื่นได้หรือไม่ ?

คำตอบ

ส่วนราชการสามารถดำเนินการได้ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2569 เรื่อง การปฏิรูประบบการบริหารจัดการกำลังคนภาครัฐ กรณียกเลิกหรือควบรวมหน่วยงานส่วนราชการต้องบริหารอัตราากำลังให้สอดคล้องกับภารกิจที่มีการทบทวนและปรับปรุงใหม่

ภารกิจบริการและภารกิจเฉพาะทาง/หน่วยงานที่มีกฎหมายเฉพาะ

Q14 : กรณีหน่วยงานที่มีเขต/พื้นที่ในภูมิภาค โดยมีกฎกระทรวงรองรับและมีพระราชบัญญัติของตนเอง มีแนวทางในการดำเนินการอย่างไร ?

คำตอบ

กรณีหน่วยงานมีพระราชบัญญัติกำหนดให้ตั้งหน่วยงานในพื้นที่เมื่อมีภารกิจที่จำเป็นต้องดำเนินการ ให้หน่วยงานพิจารณาปรับสถานะเป็น “ส่วนภูมิภาค” และหากพิจารณาแล้วการปรับสถานะไปเป็นส่วนภูมิภาคจะก่อให้เกิดผลกระทบให้ส่วนราชการชี้แจงเหตุผลและผลกระทบที่จะเกิดขึ้น และให้หน่วยงานมีข้อเสนอในการปรับกระบวนการทำงาน และการให้บริการที่แสดงให้เห็นว่าต้นทุนของการรับบริการ และต้นทุนของการให้บริการลดลงและมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

Q15 : กรณีโรงพยาบาล ศูนย์บริการ หรือหน่วยงานขนาดเล็กที่ตั้งอยู่ในพื้นที่และมีข้อจำกัดด้านอัตรากำลังงบประมาณ หรือเครื่องมือ ต้องทบทวนและดำเนินการอย่างไร ?

คำตอบ

ต้องพิจารณาเป็นรายกรณี โดยทบทวนว่า ภารกิจยังจำเป็นต้องดำเนินการในพื้นที่หรือไม่ และจำเป็นต้องดำเนินการเองหรือไม่ รวมทั้งพิจารณาการถ่ายโอนให้ภาคส่วนอื่นหรือ อปท. และแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพ เช่น การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้สนับสนุนการให้บริการ ตัวอย่างเช่น Telemedicine อาจนำมาใช้สนับสนุนการให้บริการด้านสุขภาพจิตเพื่อลดข้อจำกัดด้านพื้นที่และทรัพยากร โดยยังคำนึงถึงคุณภาพและการเข้าถึงบริการของประชาชน และหากพิจารณาแล้วการปรับสถานะไปเป็นส่วนภูมิภาคจะก่อให้เกิดผลกระทบให้ส่วนราชการชี้แจงเหตุผลและผลกระทบที่จะเกิดขึ้น และให้หน่วยงานมีข้อเสนอในการปรับกระบวนการทำงาน และการให้บริการที่แสดงให้เห็นว่าต้นทุนของการรับบริการ และต้นทุนของการให้บริการลดลงและมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

Q16 : กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่มีกฎหมายเฉพาะ อยู่ในขอบเขตการทบทวนตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2569 หรือไม่ ?

คำตอบ

กรณีหน่วยงานที่มีกฎหมายกำหนดรูปแบบการจัดระเบียบราชการหรือหน่วยงานไว้เป็นการเฉพาะ ต้องพิจารณาตามกฎหมายเฉพาะนั้น สำหรับข้อมูลที่ปรากฏในมติ ครม. การจัดทำข้อมูลสถานการณ์ส่วนราชการในภูมิภาค ไม่รวมกระทรวง/หน่วยงานที่มีกฎหมายเฉพาะ เช่น กระทรวงกลาโหม กระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

อัตรากำลังและตำแหน่ง

Q17: การปรับลดอัตรากำลังจะกำหนดเป้าหมายเดียวกันทุกส่วนราชการหรือพิจารณาตามบทบาทและภารกิจของแต่ละส่วนราชการ ?

คำตอบ

การปรับลดอัตรากำลัง ควรพิจารณาตามความเหมาะสมกับบทบาทและภารกิจของแต่ละส่วนราชการ ไม่ใช่พิจารณาจากจำนวนตำแหน่งเพียงอย่างเดียว โดยส่วนราชการต้องวิเคราะห์ภารกิจและออกแบบแนวทางให้เหมาะสมกับบริบทของตนเอง แล้วเสนอให้กระทรวงพิจารณาก่อนกรองและจัดสมดุลในภาพรวม ทั้งนี้ การลดอัตรากำลังควรคำนึงควบคู่กับการปรับภารกิจ กระบวนการ โครงสร้าง และการใช้เทคโนโลยี เพื่อให้ภาครัฐมีขนาดเหมาะสม โดยไม่กระทบต่อประสิทธิภาพและคุณภาพการให้บริการประชาชน

Q18: หากมีตำแหน่งผู้อำนวยการ แต่ไม่มีผู้ปฏิบัติงานเพียงพอ ควรพิจารณาอย่างไร ?

คำตอบ

ไม่ควรพิจารณาเฉพาะจำนวนตำแหน่ง แต่ต้องพิจารณา องค์ประกอบและสัดส่วนกำลังคน ให้สอดคล้องกับภารกิจจริง โดยในกรณีปัญหาที่มีตำแหน่งระดับสูงแต่ขาดผู้ปฏิบัติงาน ส่วนราชการควรนำมาพิจารณา เพื่อประกอบการจัดทำข้อเสนอด้านโครงสร้างและกรอบอัตรากำลัง โดยส่วนราชการควรดำเนินการให้สอดคล้องตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2569 เรื่อง การปฏิรูประบบการบริหารจัดการกำลังคนภาครัฐ

Q19: หากยุบหน่วยงานในภูมิภาค ตำแหน่งผู้อำนวยการเดิมจะดำเนินการอย่างไร ?

คำตอบ

สำหรับตำแหน่งผู้อำนวยการสูงที่ไม่ได้เป็นหัวหน้าส่วนราชการนั้น จะกำหนดเป็นตำแหน่งผู้อำนวยการสูงเฉพาะตัว และเมื่อตำแหน่งว่าง กระทรวงจะต้องพิจารณาจัดลงตำแหน่งที่ว่างนั้นเป็นลำดับต้น โดยส่วนราชการควรดำเนินการให้สอดคล้องตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2569 เรื่อง การปฏิรูประบบการบริหารจัดการกำลังคนภาครัฐ กรณียกเลิกหรือควบรวมหน่วยงานส่วนราชการต้องบริหารอัตรากำลังให้สอดคล้องกับภารกิจที่มีการทบทวนและปรับปรุงใหม่
